ŞCOALA DE VARĂ „EUGENIU COŞERIU”, CLUJ-NAPOCA – 2012, 2013, 2016

NADIA OBROCEA
Universitatea de Vest din Timişoara

Eugeniu Coşeriu este unul dintre marii lingvişti ai umanităţii, creatorul unei paradigme lingvistice extrem de originale, *i.e.* lingvistica integrală, cu care se înscrie în zona contribuţiilor fundamentale în domeniul ştiinţei limbajului, alături Ferdinand de Saussure, întemeietorul lingvisticii structurale, şi de Noam Chomsky, care a dezvoltat gramatica generativ-transformaţională.

Unul dintre cei mai importanţi discipoli ai lui Eugeniu Coşeriu este prof. univ. dr. Mircea Borcilă, de la Universitatea „Babeş-Bolyai” din Cluj-Napoca, despre care însuşi Eugeniu Coşeriu afirma că este unul dintre cei mai buni cunoscători ai doctrinei sale: „De altfel, Eugeniu Coşeriu, referindu-se la receptarea concepţiei sale lingvistice pe plan internaţional (în vol. *Die Sachen sagen, wie sie sind. Eugenio Coseriu im Gespräch*, realizat de J. Kabatek şi A. Murguía, 1997), menţiona că foarte mulţi dintre elevii săi direcţi şi indirecţi au preluat anumite elemente din concepţia sa, fără să-şi propună asimilarea acesteia în profunzime. Alţii, cum ar fi J. Herculano de Carvalho din Portugalia sau Evanildo Bechara din Brazilia, au preluat teoria lingvisticii integrale în linii mari. Cel care a asimilat-o însă în întregime şi în profunzime, preciza E. Coşeriu, este Mircea Borcilă de la Cluj” (Bojoga 2013, 20).

Aportul fundamental adus de Mircea Borcilă la cunoaşterea şi dezvoltarea lingvisticii integrale a fost crearea unei şcoli de lingvistică integrală – una din cele mai valoroase, în plan internaţional –, la Facultatea de Litere a Universităţii „Babeş-Bolyai” din Cluj-Napoca, formată din eminenţi discipoli – în special clujeni – ai coşerianis-

BDD-A28371 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 08:21:03 UTC)

mului, dintre care îi amintim pe Cornel Vîlcu, Lucian Lazăr, Emma Tămâianu-Morita, Eugenia Bojoga, Oana Boc, Dina Vîlcu, Cristina Varga etc., care au constituit ulterior *Centrul de Studii Integraliste* „Eugeniu Coşeriu" şi Asociația cultural-ştiințifică „Eugeniu Coşeriu": „L'intégralisme de Cluj est, sans doute, le résultat de l'activité coagulante du professeur Mircea Borcilă et de son esprit créatif, basé sur la conviction profonde qu'une grande linguistique doit suivre les voies les plus fertiles et qu'on a besoin d'une grande linguistique en Roumanie. Sa personnalité et ses écrits se retrouvent à la base d'une impressionnante « foundation », où ses disciples talentueux travaillent également" (Oancea, Obrocea 2013, 196[1]).

Dintre demersurile cele mai semnificative inițiate la Cluj – un adevărat „nucleu iradiant al integralismului" – amintim: conducerea de către prof. univ. dr. Mircea Borcilă a numeroase teze de doctorat şi disertații pe teme de lingvistică integrală, organizarea celui de-al doilea Congres Internațional dedicat lui Eugeniu Coşeriu, „CoseCluj – perspective contemporane", în 2009, predarea lingvisticii integrale în cadrul Facultății de Litere, la Universitatea „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, înființarea unei Şcoli de vară, unica de această factură din România şi din lume, dedicată doctrinei lingvistice a lui Eugeniu Coşeriu.

Şcoala de vară „Eugeniu Coşeriu", la care au predat cursuri şi au susținut prelegeri discipoli ai lui Eugeniu Coşeriu din întreaga lume: România, Germania, Spania, Italia, Franța, Japonia etc., este destinată profesorilor, studenților şi tuturor celor interesați de teoria lingvistică a lui Eugeniu Coşeriu. În cadrul Şcolii au avut loc, de asemenea, fructuoase seminare, ateliere, mese rotunde pe temele fundamentale ale lingvisticii integrale, ceea a creat o efervescență ideatică deosebită, extrem de benefică aprofundării doctrinei coşeriene. Limbile de lucru ale Şcolii au fost: româna, engleza, franceza şi spaniola, fapt care a permis participarea a numeroşi cursanți din diferite țări: România, Republica Moldova, Italia, Germania, Spania, Polonia, Cehia, Elveția, Vietnam etc.

[1] A se vedea, în acest sens, şi Oancea, Obrocea 2015.

BDD-A28371 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 08:21:03 UTC)

Prima ediție a Școlii de vară „Eugeniu Coșeriu", organizată la Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca de Colectivul de lingvistică generală și semiotică al Departamentului de limba română al Facultății de Litere, care a avut loc în perioada 25 iunie – 8 iulie 2012, a avut următoarea temă: „*Eugeniu Coșeriu și paradigmele lingvisticii actuale*". Obiectivul acestei ediții a Școlii, formulat în mod explicit în circulara Școlii de vară, este „de présenter, par l'intermède de conférences et de cours d'été, la théorie linguistique d'Eugenio Coseriu, aussi bien dans ses dimensions générales et théoriques (philosophie du langage, épistémologie et théorie linguistique) que dans ses dimensions applicatives" (*apud Circulara Școlii de vară „Eugeniu Coșeriu și paradigmele lingvisticii actuale", 25 iunie – 8 iulie 2012, Cluj-Napoca*).

Acestei prime ediții a Școlii de vară „Eugeniu Coșeriu" i-a fost dedicat un număr special al revistei „Limba română", din Chișinău (XXIII, nr. 5-6 [215-216]), în care a fost prezentat pe larg evenimentul științific organizat la Cluj și unde au fost publicate unele dintre prelegerile susținute de profesori, contribuții pe teme coșeriene ale cursanților, interviuri luate unor importanți profesori care au predat la Școala de vară.

În prezentarea acestei ediții a Școlii, Diana Faur a făcut următoarele precizări: „Orientarea de ansamblu a programului de studii al Școlii de vară «Eugeniu Coșeriu» a vizat două direcții: pe de o parte, a oferit bursierilor participanți posibilitatea de a aprofunda sistematic una dintre cele mai temeinice și mai complexe abordări în științele limbajului, lingvistica integrală, iar, pe de altă parte, a pus în relație concepția coșeriană cu alte tipuri de lingvistică, reliefând actualitatea și deschiderea interdisciplinară a acestei orientări teoretice. În acest scop, temele de cercetare propuse s-au înscris în câmpul studiilor integraliste, iar conținutul lor ca atare a fost structurat în două module principale: *noțiuni fundamentale* și *Coșeriu contemporan*" (Faur 2013, 22).

A doua ediție a Școlii de vară „Eugeniu Coșeriu", organizată de același Colectiv de lingvistică generală și semiotică al Departamentului de limba română al Facultății de Litere, în colaborare cu Centrul de studii integraliste „Eugeniu Coșeriu", care a avut loc în

BDD-A28371 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 08:21:03 UTC)

perioada 1-12 iulie 2013, la Cluj-Napoca, intitulată Atelierul pluridisciplinar „*Eugeniu Coşeriu şi lingvistica secolului al XXI-lea*", a continuat ca tematică prima ediție a Școlii, fiind centrată pe „aprofundarea cercetării științifice şi a dialogului academic suscitat de teoria lingvistică a lui Eugeniu Coşeriu" (*apud Circulara Atelierului pluridisciplinar „Eugeniu Coşeriu şi lingvistica secolului al XXI-lea", 1-12 iulie 2013, Cluj-Napoca*).

Ediția a treia a Școlii de vară „Eugeniu Coşeriu", intitulată „Integralismul lingvistic şi moştenirea saussuriană", care s-a desfăşurat în perioada 27 iunie – 8 iulie 2016, la Cluj-Napoca, a fost „dedicată […] în principal relației dintre lingvistica integrală a lui Eugeniu Coşeriu şi structuralismul lingvistic, implicit concepția științifică a lui F. de Saussure" (*apud Circulara Şcolii de vară „Integralismul lingvistic şi moştenirea saussureiană", 27 iunie – 8 iulie 2016, Cluj-Napoca*). Această a treia ediție se înscrie, pe de o parte, în seria manifestărilor științifice consacrate lui Ferdinand de Saussure, în anul 2016, odată cu împlinirea unui secol de la publicarea celebrului *Curs de lingvistică generală*, şi, pe de altă parte, în zona evenimentelor dedicate relației dintre lingvistica integrală şi structuralismul lingvistic, dintre care amintim al patrulea Congres Internațional de lingvistică integrală, *OLTRE SAUSSURE. L'eredità scientifica di Eugenio Coseriu*, Udine, 2013[2].

Dintre marii profesori, din România şi din străinătate, care au predat la aceste prime ediții ale Școlii de vară „Eugeniu Coşeriu", îi amintim pe: Prof. dr. Mircea Borcilă (Universitatea „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, România), Prof. dr. Johannes Kabatek (Universitatea din Zürich, Elveția), Prof. dr. Jesús Martínez del Castillo (Universitatea din Almeria, Spania), Prof. dr. Vincenzo Orioles (Universitatea din Udine, Italia), Prof. dr. José María Bernardo (Universitatea din Valencia, Spania), Prof. dr. Emma Tămâianu-Morita (Universitatea Kindai din Osaka, Japonia), Prof.

[2] Amintim seria de congrese consacrate lingvisticii lui Eugeniu Coşeriu: Aix-en-Provence, Franța, 2007, Cluj-Napoca, România, 2009, Almería, Spania, 2011, Udine, Italia, 2013, Potsdam, Germania, 2015, evenimente care demonstrează anvergura şi fertilitatea lingvisticii integrale, precum şi marele interes științific internațional manifestat pentru această paradigmă lingvistică.

BDD-A28371 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 08:21:03 UTC)

dr. Karl Lettner (Universitatea din Viena, Austria), Prof. dr. Anne-Marie Houdebine-Gravaud (Universitatea Paris Descartes, Franța), Dr. Cristian Bota (Universitatea din Geneva, Elveția), Lect. dr. Eugenia Bojoga (Universitatea „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, România), Lect. dr. Oana Boc (Universitatea „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, România), Lect. dr. Cornel Vîlcu (Universitatea „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, România), Lect. dr. Dina Vîlcu (Universitatea „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, România), Lect. dr. Cristina Varga (Universitatea „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, România), drd. Ciprian Speranza (Universitatea din Basel, Elveția), drd. Mircea Minică etc.

Prelegerile şi cursurile profesorilor au fost axate pe mai multe direcții ale integralismului lingvistic: „deschiderile integralismului lingvistic", raportul dintre doctrina coşeriană şi cognitivism, temeiul coşerian şi şansele integralismului etc. (Mircea Borcilă); lingvistica integrală în ansamblul său (Mircea Borcilă, Cornel Vîlcu, Eugenia Bojoga, Oana Boc); lingvistica vorbirii (Jesús Martínez del Castillo, Dina Vîlcu); metalimbajul şi problematica sa (Vincenzo Orioles); funcția semnificativă şi universaliile limbajului (Cornel Vîlcu); arhitectura limbii istorice (Vincenzo Orioles); lexematica (Eugenia Bojoga); lingvistica textului şi poetica (Mircea Borcilă, Emma Tămâianu-Morita, Oana Boc etc.); metaforologia (Mircea Borcilă, Oana Boc, Elena Faur, Diana Faur, Flavia Teoc, Alexandrina Tomoiagă etc.); problematica limbajului şi a epistemologiei la Eugeniu Coşeriu (José María Bernardo); relația dintre lingvistica integrală şi structuralismul lingvistic (Vincenzo Orioles, Eugenia Bojoga); integralismul şi paradigma interacționist-socială în ştiințele umane (Cristian Bota); relația dintre integralism şi cognitivism (Elena Faur); semnificatul lexical şi învățarea limbilor (Dina Vîlcu); lingvistica integrală şi semiotica (Cornel Vîlcu, Cristian Paşcalău); teoria traducerii la Eugeniu Coşeriu (Cristina Varga); ipoteza Sapir-Whorf şi Eugeniu Coşeriu (Karl Lettner), conceptul de „normă" şi aplicațiile lui actuale (Anne-Marie Houdebine-Gravaud); relația dintre afectivitate, imaginație şi limbajul ca *enérgeia* (Ciprian Speranza).

BDD-A28371 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 08:21:03 UTC)

Seminarele şi mesele rotunde au avut ca punct de plecare discutarea prolifică şi incitantă a unor texte fundamentale de lingvistică integrală: *Creaţia metaforică în limbaj* (moderatori: Eugenia Bojoga, Diana Faur, 2013), *Diacriticon tes ousias: zece teze despre esenţa limbajului şi a semnificatului* (moderatori: Cornel Vîlcu, 2013; Dina Vîlcu, Eugenia Bojoga, 2016); *Logica limbajului şi logica gramaticii* (Cornel Vîlcu, 2013), *Nu există schimbare lingvistică* (Oana Boc, 2013), *Principiile lingvisticii ca ştiinţă a culturii* (moderator: Cristian Paşcalău, 2013, 2016), *Rugăciunea ca text* (Eugenia Bojoga, 2013), *Semn, simbol, cuvânt* (moderator: Cristian Paşcalău, 2013), *Teze despre relaţia limbaj-poezie* (Oana Boc, 2013).

Şcoala de vară „Eugeniu Coşeriu" a fost organizată impecabil de către membrii comitetului de organizare: Eugenia Bojoga (2012 – director al Şcolii de vară, 2013, 2016 – director al Şcolii de vară), Cornel Vîlcu (2012, 2013 – director al Şcolii de vară, 2016), Oana Boc (2012, 2013, 2016), Dina Vîlcu (2013), Cristina Varga (2012, 2013, 2016), Cristian Paşcalău (2013, 2016), Elena Faur (2012, 2013, 2016), Diana Faur (2013), Flavia Teoc (2013).

Subliniem, în încheiere, amploarea, profunzimea şi subtilitatea prelegilor Şcolii de vară „Eugeniu Coşeriu", emulaţia ştiinţifică care a dominat seminarele şi mesele rotunde, înalta intelectualitate impusă de prezenţa în cadrul Şcolii a unor mari personalităţi, precum şi a unor discipoli coşerieni extrem de pasionaţi, interesul şi implicarea cursanţilor în activităţile Şcolii. Un eveniment românesc de excepţie, dedicat unui savant român care a generat cea mai originală doctrină lingvistică a contemporaneităţii, o doctrină lingvistică românească.

Bibliografie

Bojoga, Eugenia, *Două spirite tutelare: Eugeniu Coşeriu şi Mircea Borcilă*, în „Limba română", XXIII, nr. 5-6 (215-216), 2013, Chişinău, p. 19-21.

Faur, Diana, *Şcoala de vară „Eugeniu Coşeriu", Cluj-Napoca, ediţia I, iunie-iulie 2012*, în „Limba română", XXIII, nr. 5-6 (215-216), 2013, Chişinău, p. 22-30.

„Limba română", XXIII, nr. 5-6 (215-216), 2013, Chişinău.

BDD-A28371 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 08:21:03 UTC)

Saramandu, Nicolae, *Lingvistica integrală: Interviu*, Bucureşti, Editura Fundaţiei Culturale Române, 1996.

Circulara Şcolii de vară „Eugeniu Coşeriu şi paradigmele lingvisticii actuale", 25 iunie – 8 iulie 2012, Cluj-Napoca.

Circulara Atelierului pluridisciplinar „Eugeniu Coşeriu şi lingvistica secolului al XXI-lea", 1-12 iulie 2013, Cluj-Napoca.

Circulara Şcolii de vară „Integralismul lingvistic şi moştenirea saussureiană", 27 iunie – 8 iulie 2016, Cluj-Napoca.

Oancea, Ileana, Obrocea, Nadia, *Centre d'études intégralistes de Cluj. Quelques repères*, în Eugenia Bojoga, Oana Boc, Dumitru-Cornel Vîlcu (eds.), în *Coseriu: Perspectives contemporaines*. Actes du deuxième Colloque International d'études cosériennes CoseCluj 2009, 23-25 septembrie, Cluj-Napoca, Roumanie, Tome 1, Presa Universitară Clujeană, 2013, p. 193-207.

Oancea, Ileana, Obrocea, Nadia, *Linguistic Integralism in the Context of Romanian Culture*, în *OLTRE SAUSSURE. L'eredità scientifica di Eugenio Coseriu*. A cura di Vincenzo Orioles e Raffaella Bombi, Firenze, Franco Cesati, 2015, p. 289-300.

BDD-A28371 © 2016 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 08:21:03 UTC)